

Biologisch geproduceerde voedingswaren zitten in de lift. Toch kan Biomelk Vlaanderen, de Belgische coöperatie die instaat voor de productie en de verspreiding van biologisch geproduceerde melk, met zijn 12 miljoen l opgehaalde melk onmogelijk aan de vraag voldoen. – IGNACE

DEROO & MATTHIEU FRIJLINK, BEROEPSWERKING –

Biomelk Vlaanderen, ruimte voor biologische groei

Door het te kleine aanbod aan biologische melk is import vanuit buurlanden noodzakelijk. Dat er in ons land nog ruimte is voor biologische melkveehouders staat dan ook als een paal boven water. *Wim Demiddeleer*, verantwoordelijk voor ophaling en commercialisatie bij Biomelk Vlaanderen, is actief op zoek naar melkveehouders die geïnteresseerd zijn om de overstap naar de biologische productie te maken. Op zijn biologisch melkveebedrijf in Herzele spraken we met hem over de nationale en internationale zuivelmarkt en de plaats van Biomelk Vlaanderen hierin.

Foto: MATTHIEU FRIJLINK

Niet alleen Vlaamse melk

Na de dioxinecrisis, en gestimuleerd door de nieuwe hectarepremie voor biologische productie, zochten een twintigtal melkveehouders in 1999 een afnemer voor hun biologisch geproduceerde melk. De Vlaamse melkerijen waren niet meteen bereid de ophaling en afzet van deze melk te organiseren. Hierdoor moesten de melkveehouders hun toevlucht zoeken tot de melkerij van Vielsalm die dit wel wilde doen. Dit zuivelbedrijf verwerkte ongeveer 5 miljoen l biologische melk, tot de Vlaamse activiteiten van Vielsalm op het einde van 2001 geschrapt werden. Deze beslissing leidde op 1 februari 2002 tot de oprichting van de coöperatie Biomelk Vlaanderen. Bij de start telde de nieuwe coöperatie 23 landbouwers. Ze stonden zelf in voor het beheer. De financiële, administratieve en commerciële taken werden verdeeld onder enkele gedreven leden. De eerste jaren kon slechts 50 tot

60 % van de opgehaalde melk op de biologische markt worden afgezet. De overige melk vond zijn weg naar de consument in het gangbare circuit. Vanaf 2004 kon alle melk onder het biologisch label worden afgezet. In dat jaar zette men de strategische stap om een deel van de melk te verwerken tot biologische kaas. Dat gebeurt in de Damse kaasmakerij. Ondertussen kwamen er enkele producenten, voornamelijk uit Wallonië, bij. Vorig jaar ging de coöperatie een samenwerking aan met nog 2 andere kaasmakerijen. Ook de kaasmakerij van Herve en Chimay maken nu biologische kaas voor Biomelk Vlaanderen.

Beperkte hoeveelheid, hogere ophaalkost

In Vlaanderen leveren momenteel 17 melkveehouders hun melk aan Biomelk Vlaanderen. In Wallonië wordt van 29 bedrij-

Tabel 1 Bedrijfscijfers - Biomelk Vlaanderen 2009

	Vlaanderen	Wallonië
Aantal leveraars	17	29
Aantal liters	5 miljoen	7 miljoen
Brutojaarmzet	5 miljoen euro	

ven de biologische melk opgehaald. Het bestuur van de coöperatie bestaat uit 4 Vlaamse en 3 Waalse melkveehouders, de bedrijfszetel ligt in Westouter.

In totaal produceren de 46 melkveebedrijven ongeveer 12 miljoen l. De ophaling gebeurt in alle Belgische provincies door een externe firma. De beperkte hoeveelheden en de grote afstand die moet afgelegd worden, leiden tot hogere ophaalkosten. Het beperkte volume is voor 80% verantwoordelijk voor de duurdere verwerkingskost, in vergelijking met de gangbare melkverwerking.

Het grootste deel van de melk wordt als rauwe melk geleverd bij Walhorn (zie *Landbouw&Techniek* 17 van 2009) en vindt zo de weg naar de consument in allerlei zuivelproducten. Ondertussen verwerkt men 5% van de melk tot 11 soorten kaas. Die wordt onder de eigen merknaam Biolé vermarkt. Deze merknaam staat garant voor een biologische en Belgische productie volgens het fair tradeprincipe. De marktwaarde van de melk speelt voor de eigen producten een kleinere rol en er wordt een grotere afzet zekerheid bekomen. Een groot deel van deze kaas gaat naar Duitsland. "Voor verse zuivelproducten is er zeker een markt waarbij producteigenschappen als zuiverheid en lokale productie een sterke troef zijn. Er zijn dan ook plannen om in de toekomst zeker 20% van de opgehaalde melk onder eigen naam te vermarkten in een uitgebreid assortiment van zuivelproducten", vertelt Wim Demiddeleer.

De coöperatie heeft 1 werknemer halftijds in dienst. Die volgt de markt op, onderhoudt de contacten met de handelspartners en organiseert de lancering van nieuwe producten.

Duurzaam, gezond en lokaal

De biologische markt in België wordt grotendeels bevoorrad door het buitenland.

• economie • melkvee •

Hier ligt dus nog potentieel voor een grote groei van de lokale biologische productie. Als het volume groeit zal dit leiden tot een efficiëntere en goedkopere ophaling en verwerking. Dit kan de concurrentiepositie enkel verbeteren. Naast een groei van het totale volume moet ook een uitbreiding van het productgamma ervoor zorgen dat de Belgische markt voor biologische zuivelproducten meer ingevuld wordt met Belgische melk. Deze evolutie valt goed te rijmen met de filosofie van de biologische productie.

Wim Demiddeleer verwacht voor de biologische productie van melk zeker een verdubbeling van het totale volume, al is er op de markt voldoende ruimte voor een veelvoud ervan. Hij hoopt op een sneeuwbal effect waarbij producenten en consumenten elkaar overtuigen om op biologische producten over te schakelen. Bio komt tegemoet aan de nieuwe eisen die de consument stelt aan consumptiegoederen. Duurzaam, gezond en lokaal. Het zijn maar enkele van de eigenschappen die een moderne consument van zijn voedsel verwacht. Daarnaast komt de gangbare productie meer onder druk te staan door een strengere regelgeving. Volgens Demiddeleer zijn het enkele belangrijke redenen om op biologische melkproductie over te schakelen.

Kwaliteit belangrijker dan prijs

De consument is bereid meer te betalen voor biologisch geproduceerde melk en

zuivelproducten. Hierdoor kan men de producent een hogere melkprijs uitbetalen. Deze hogere melkprijs is nodig als compensatie voor de hogere kosten en de lagere productie die met het biologisch produceren samengaan. Hoewel de biologische markt minder onderhevig is aan marktschommelingen (minder spelers, minder speculatie, ...) hadden ook de biologische melkveehouders vorig jaar te lijden onder de sterk gedaalde melkprijzen. Een vaste prijs op jaarbasis is nu niet meer mogelijk omdat de afnemers dit niet willen. De distributiesector zet ook druk om het verschil tussen de prijs voor biologische en gewone melk gelijk te houden, ongeacht de situatie op de biologische markt. Deze aanpassing volgt dan met enkele maanden vertraging na wijziging van de algemene melkprijs. Op de markt voor biologische producten, zo'n 2 à 3%, is de vraag doorgaans groter dan het aanbod. De kwaliteit en de productiemethode van biologische producten zijn in deze niche-markt ook belangrijker dan de prijs. Hierdoor is deze markt minder gevoelig voor prijschommelingen en blijft het afgezette volume constanter. Demiddeleer hoopt wel dat de druk op de markt van gangbare zuivelproducten de melkprijs voor biologische melk niet mee naar beneden haalt.

Hoe kan je omschakelen?

Biomelk Vlaanderen is actief op zoek naar bijkomende biologische melkveehouders. Uiteraard kan ook een gewone melkvee-

houder de stap zetten naar biologische melkproductie. Je moet dan wel aan enkele belangrijke voldoen.

Allereerst moet je je bedrijf aanmelden bij één van de erkende controleorganisaties in Vlaanderen: Integra, Certisys of Quality Partner. Deze aanmelding start de omschakeling van het bedrijf die 2 jaar duurt. Gedurende deze periode moet je al biologisch werken, maar kan je de melk nog niet als biologisch verkopen.

Biologisch melkvee moet biologisch voeder krijgen. Voor runderen is het verplicht om 100% biologisch voeder aan te bieden. Dat betekent dat je ook het krachtvoeder van een biologische leverancier moet betrekken. De weiden en de akkers worden gelijktijdig met de dieren omgeschakeld. Hierop mag je geen gangbare gewasbeschermingsmiddelen (insecticiden, fungiciden en herbiciden) meer gebruiken. Ook bemesten met kunstmest is dan volledig verboden. Je mag alleen nog organische mest gebruiken. Liefst is de mest afkomstig van biologisch gehouden dieren. Er geldt een maximum van 170 kg stikstof per hectare. Om het gras voldoende te laten groeien, zaait men in bestaande weiden vaak klaver in. Bij het opnieuw inzaaien van een weide kan je onmiddellijk voor een gras-klavermengsel kiezen. De klaver zorgt niet alleen voor een eiwitrijk ruwvoeder, maar zal ook tot 170 kg stikstof per hectare per jaar fixeren. Hierdoor zal de drogestofproductie van de weiden op een behoorlijk niveau blijven.

Op de meeste melkveebedrijven is de huisvesting van de runderen voldoende voor de biologische productie. Een loopstal die met ligboxen is uitgerust, is meestal ruim genoeg. De dieren mogen in elk geval niet het hele jaar aangebonden staan.

Als de dieren ziek worden, kan je ofwel opteren voor de toegelaten homeopathische producten of kan je de dierenarts gangbare producten laten voorschrijven. Tot maximaal 3 keer per jaar mag dit, meer is niet toegelaten. De wettelijk voziene wachttijd voor een gangbaar geneesmiddel wordt in de biologische productie verdubbeld.

Omdat de omschakeling extra kosten met zich meebrengt en de productie lichtjes daalt, voorziet de overheid in enkele premies voor biologische producenten. Zo kan je per hectare akkerland de eerste 2 jaar een premie van 600 euro krijgen. Voor blijvend weiland is dat 450 euro. Nadien dalen de premies naar 360 euro voor akkerland en 150 euro voor blijvend weiland. Na 5 jaar krijg je nog minder. De premies bedragen dan 240 euro voor akkerland en 120 euro voor blijvend weiland. Je kan deze premies, samen met de andere premies, in april aanvragen. ■

Dit is de tiende en laatste aflevering in een reeks over de Belgische zuivelindustrie

FOTO: PAUL VERBEKE

Een stukje geschiedenis

- 2002: Oprichting van Biomelk Vlaanderen
- 2004: Eerste melkophaling in Wallonië en opstart kaasproductie
- 2005: Uitbreiding van het ophaalgebied tot heel België
- 2009: Samenwerking met kaasmakerijen van Herve en Chimay
- 2009: Aanwerving van een halftijdse medewerker voor commercialisatie en marktprospectie